

Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2050+

Luonnos, maakuntahallitus 15.4.2025

Päijät-Hämeen liitto
The Regional Council of Päijät-Häme

Sisällysluettelo

Päijänteen verran parempi	3
1. Maakuntastrategian tarkoitus	4
2. Päijät-Häme nyt	5
3. Strategian visio ja tavoitteet	6
3.1. Tavoite 1: Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä	7
3.2. Tavoite 2: Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle	8
3.3. Tavoite 3: Päijänteen verran parempaa elämää.....	9
4. Strategian valmistelu	9
4.1. Muutostekijät	10
4.2. SWOT	12
4.3. Skenaariot.....	13
4.4. Edellisen strategian vertaisarviointi ja sen keskeiset havainnot.....	13
4.5. Suhde muihin alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin strategioihin.....	14
5. Strategian toimeenpano ja seuranta	15
5.1. Maakuntaohjelma 2026–2029 ja sen toteutus	16
5.2. Yhteys maakuntakaavaan ja aluesuunnitteluun.....	16
5.3. Kansalliset ja kansainväliset verkostot ja kumppanuudet.....	17
5.4. Rahoitusmekanismit ja resurssit	18
5.5. Vaikutusten arviointi ja strategian päivitys	20
Linkit ja liitteet.....	21

Päijänteen verran parempi

Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2050+ on visio tulevaisuudesta. Se kuvaa maakunnan yhteistä tahtotilaa ja rohkeutta asettaa kunnianhimoisia tavoitteita.

Maakuntastrategia on lakisääteinen asiakirja, jonka kokoamisesta vastaa maakunnan liitto. Se tarjoaa yhteistyölle rakenteen sekä työkaluja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maakuntastrategian laadinta on ollut laaja ja osallistava prosessi. Lopputuloksessa yhdistyvät työpajoissa, kyselyissä ja yhteistyöfoorumeissa käydyt keskustelut ja näkemykset. Maakuntastrategia on Päijät-Hämeen kuntien, luottamushenkilöiden, elinkeinoelämän, yritysten, julkisten toimijoiden, kehittämisorganisaatioiden, korkeakoulujen, oppilaitosten ja kolmannen sektorin yhteinen tahdonilmaisu siitä, millaiseksi haluamme Päijät-Hämeen kehittyvän tulevaisuudessa.

Tavoitteena on ollut valjastaa Päijät-Hämeen vahvuudet — kuten sijainti, ainutlaatuinen luonto, monipuolinen teollisuuspohja, vahva perheyrittäjyyden perinne, koulutusmahdollisuudet ja yhteisöllisyys — maakunnan uudistumisen ja kehityksen ajureiksi. Samalla huomioimme toimintaympäristössä käynnissä olevat suuret muutokset ja tulevaisuuden megatrendit.

Maakuntastrategian visio tiivistyy tavoitteeseen olla Päijänteen verran parempi. Visio on lyhyt, mieleenpainuva ja paikallisidentiteettiä vahvistava. Se herättää uteliaisuutta ja kytkee symbolisesti maakunnan tärkeän vetovoimatekijän – puhtaat vesistöt – kaikkeen kehittämiseen.

Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2050+ sisältää kolme päätavoitetta: Tulevaisuuden Päijät-Hämeessä maakunnan kilpailuetu perustuu kansainvälisyyteen ja kestävyys toteutumiseen toiminnassa ja eri ratkaisuissa. Tämä saavutetaan vahvistamalla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa ja -infrastruktuuria sekä kansainvälisiä verkostoja.

Tulevaisuuden Päijät-Hämeessä on tilaa sekä luonnon monimuotoisuudelle että puhtaalle teollisuudelle, jotka täydentävät toisiaan. Puhdas luonto, maaperä ja vesistöt mahdollistavat kestävä tuotannon ja palvelut. Samalla uudet teknologiat ja tekoäly tarjoavat uusia ratkaisuja ja nostavat yritysten jalostusarvoa.

Maakuntastrategian kolmas päätavoite liittyy Päijänteen ja Salpausselän ainutlaatuisen luonnon ja kulttuuriperinnön hyödyntämiseen. Niitä hyväksi käyttäen Päijät-Hämeestä luodaan vetovoimainen ja elämänlaadultaan ylivoimainen alue – paikka, jossa arki on sujuvaa, yrittäjyys kannattaa ja työtä riittää kaikille.

Maakuntastrategia 2050+ ohjaa maakunnan kehitystyötä tulevina vuosina ja palvelee monia eri käyttäjiä. Se toimii maakunnan kehittämisen muutostyökaluna ja ennakkoinnin välineenä. Viime kädessä kyse on ihmisistä ja yhteisöistä. Korostammekin yhdessä tekemisen merkitystä, koska vain yhteistyöllä kasvamme, kansainvälistymme ja kehitymme.

Olkoon Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2050+ suunnannäyttävä, visio, joka motivoi meitä kehittämään arvokasta maakuntaamme entistä paremmaksi. Katsokaamme rohkeasti tulevaisuuteen ja etsikäämme ratkaisuja, positiivisen asenteen kautta, historiaamme kunnioittaen. Näin löydämme ne tekijät, jotka erottavat meidät muista, jotka saavat ohikulkijat pysähtymään, osaajat jäämään ja maailmanmatkajat palaamaan.

Niina Pautola-Mol, maakuntajohtaja

1. Maakuntastrategian tarkoitus

Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta sekä valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian. Tämä on lakisääteinen tehtävä, joka perustuu lakiin Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (756/2021).

Maakuntastrategia ohjaa maakunnan pitkän aikavälin kehitystyötä. Se ohjaa maakunnan viranomaisten toimintaa ja rahoituksen kohdentumista.

Maakuntastrategiassa kuvataan maakunnan erityispiirteet, vahvuudet ja uhkatekijät, ja määritellään yhteisesti sovittu visio. Strategia sisältää sekä alueelliset, kansalliset että kansainväliset kehittämisen tavoitteet. Maakuntastrategia toimii myös perustana lyhyemmän aikavälin maakuntaohjelmalle ja on keskeinen väline elinvoiman, vetovoiman ja kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2050+ näyttää suunnan maakunnalle ja vastaa toimintaympäristön muutoksiin kokoamalla maakunnan voimavarat yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategia toimii maakunnan kehittämisen muutostyökaluna ja ennakkoinnin välineenä. Yhdessä sovittujen tavoitteiden avulla Päijät-Hämeessä osataan tarttua mahdollisuuksiin, kyetään varautumaan epävarmuuteen ja vahvistamaan alueen kilpailukykyä, vetovoimaa ja elämänlaatua.

Strategia pohjautuu laajaan vuorovaikutukseen ja yhdessä tekemiseen. Tavoitteina ovat väestön hyvinvointi, elinvoimainen elinkeinoelämä, kestävä yhdyskuntarakenne, osaamisen uudistuminen ja luonnon kantokyvyn turvaaminen.

Päijät-Häme on keskeinen osa Suomen ja eurooppalaisen talousalueen verkostoja. Strategian ytimessä on kyky hyödyntää alueen erityispiirteitä ja vahvuuksia – maakunnan sijaintia, rikasta luontoa, monipuolista teollisuuspohjaa, vahvaa perheyrittäjyyden perinnettä, osaamista ja yhteistyötä. Strategia linjaa, miten maakunnan kilpailukykyä vahvistamiseksi alue kehittää kansainvälistä rooliaan ja rakentaa kestävä tulevaisuutta, jossa hyvä elämä on mahdollista kaikille.

2. Päijät-Häme nyt

Päijät-Häme on monien tarinoiden maakunta, jossa ihmiset, kaupungit, kylät ja luonto kohtaavat ainutlaatuisella tavalla. Maakunnan sydän, Lahden kaupunkiseutu, sykkii kasvavalla elinvoimalla, kun yhä useammat ihmiset löytävät tiensä sen kaupunkikulttuurin, kansainvälisten tapahtumien ja koulutuksen äärelle. Vaikka maakunnan väestö kokonaisuudessaan ikääntyy ja monissa kunnissa myös väki vähenee, nuoret sekä kansainväliset muuttajat tuovat mukanaan uusia ajatuksia, osaamista ja monimuotoisuutta, joita Päijät-Häme tarvitsee uudistuakseen.

Maakunnan talous elää murrosta, jossa perinteinen teollisuus hakee rinnalleen innovatiivisia ja kestäväen kehityksen mukaisia ratkaisuja. Täällä, missä käsillä tekemisen perinteet kohtaavat tulevaisuuden teknologian, investoinnit tutkimukseen ja kehitykseen ovat jo tuottaneet lupaavia tuloksia. Alueen monista perheomisteisista pk-yrityksistä on kasvanut maailmanluokan keskisuuria ja suuria yrityksiä, joissa viennillä on merkittävä osuus. Klusteritoiminta on alueen vahvuuksia, esimerkkeinä sähköisen liikenteen klusteri Lahti GEM ja Viljaklusteri.

Liikunta-, urheilu- ja luonto- sekä kulttuurimatkailu avaavat ovia maailmalle ja tekevät Päijät-Hämeestä yhä kiinnostavamman paikan elää ja vierailla.

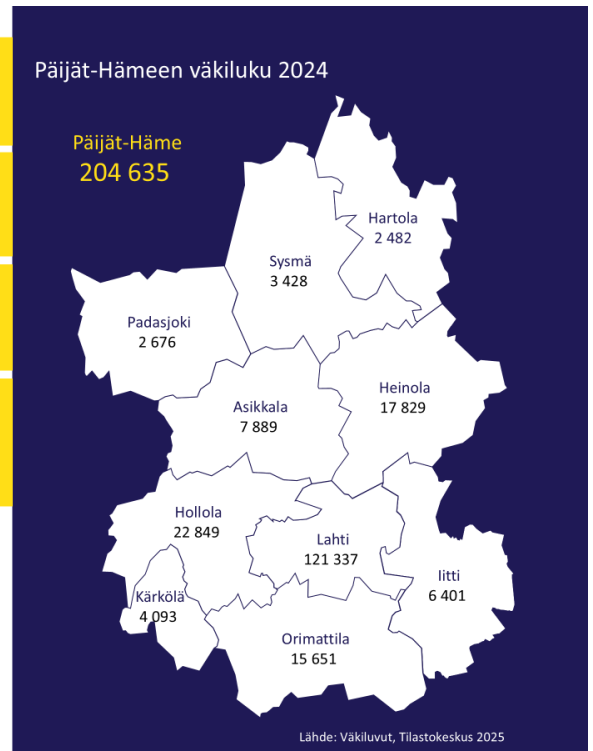
Samalla maakunnan on kohdattava rohkeasti myös haasteensa. Lasten ja nuorten hyvinvointi vaatii erityistä huolenpitoa ja panostusta, jotta jokainen voisi kasvaa turvallisesti ja tavoitella omia unelmiaan. Myös työllisyyden vahvistamiseksi ja sosiaalisen eriarvoisuuden kitkemiseksi tulee tehdä enemmän. Päijät-Häme ei kuitenkaan käännä selkäänsä vaikeuksille, vaan rakentaa yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukemalla niitä, jotka apua eniten tarvitsevat.

Ympäristön tila on maakunnan yhteinen asia ja ylpeyden aihe. Päijät-Häme on ottanut rohkeita askeleita kohti vihreämpää tulevaisuutta. Kasvihuonekaasupäästöt ovat merkittävästi vähentyneet. Ympäristöteknologian avulla luodaan uusia ratkaisuja. Aurinko- ja tuuli- sekä vetyvoimahankkeita kehitetään eteenpäin.

Pitovoimaisen maakunnan tärkeitä ominaispiirteitä ovat luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja arvokkaiden kulttuuriympäristöjen säilyttäminen. Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen onkin seuraava suuri askel, johon maakunta ryhtyy määrätietoisesti.

Päijät-Häme katsoo tulevaisuuteen luottavaisena ja uteliaana, tietäen, että vahvuus piilee lopulta ihmisissä ja yhdessä tekemisessä, yli kunta-, maakunta- ja valtorajojen. Luotamme siihen, että huominen on tätä päivää parempi.

Asukkaita v. 2000 204 912	Asukkaita v. 2024 204 635
Vieraskielisiä v. 2000 3 343	Vieraskielisiä v. 2024 15 996
Työttömyysaste v. 2000 (18-64 vuotiaat) 15,1 %	Työttömyysaste v. 2024 (18-64 vuotiaat) 13,7 %
Yritysten toimipaikkojen määrä v. 2010 12 153	Yritysten toimipaikkojen määrä v. 2023 20 277

Kuva 1 Maakuntatietoa

3. Strategian visio ja tavoitteet

Maakuntastrategian laadinta on ollut osallistava prosessi, jossa maakunnan eri toimijoiden kontribuutiot on koottu yhteen. Maakuntavaltuuston jäsenet työstivät viime syksyn valmistelevien työpajojen aineiston pohjalta visiota ja sen sisältöjä. Maakuntavaltuusto päätti 3.12.2024 kokouksessaan vision ytimen ja se tiivistyi muotoon:

Päijät-Häme 2050+
Kestävän elämän, luovan yhteisöllisyyden
ja monipuolisten mahdollisuuksien maakunta

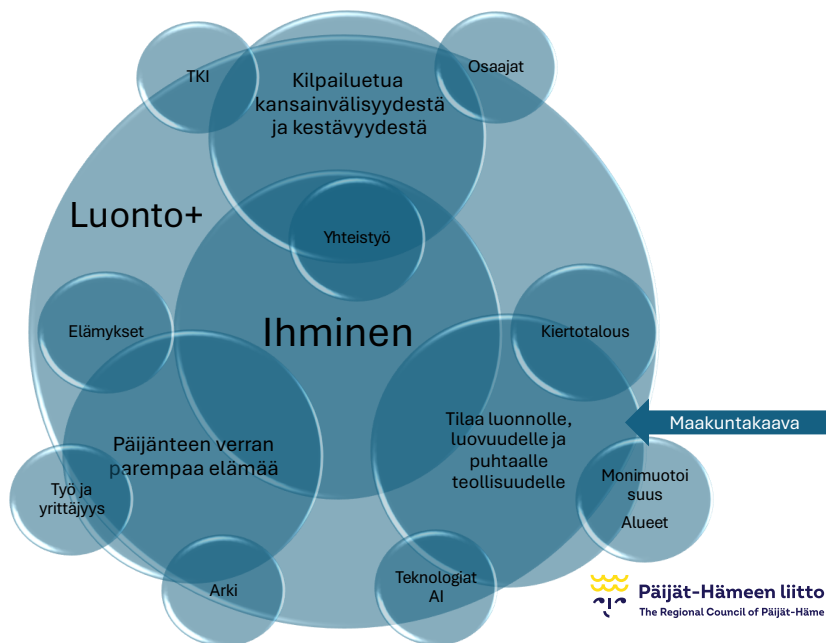
Keskusteluissa nousi tarve saada visiolle lyhyempi ja iskevämpi muoto, joka erottaa meidät muista maakunnista. Strategian visioehdotus on olla

Päijänteen verran parempi

Päijänteen verran parempi on lyhyt, mieleenpainuva ja paikallisidentiteettiä vahvistava. Se herättää uteliaisuutta ja kytkee maakunnan tärkeän vetovoimatekijän – puhtaat vesistöt – kaikkeen kehittämiseen. Päijät-Häme hakee strategialla kilpailuetua – olemme vähintään Päijänteen verran muita parempia.

Maakuntastrategian visiota edistetään kolmella päätavoitteella:

1. Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä
2. Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle
3. Päijänteen verran parempaa elämää

Kuva 2 Strategia elementtejä - (ei lopullinen)

3.1. Tavoite 1: Kilpailuetua kansainvälisyydestä ja kestävydestä

Maakuntastrategiassa 2050+ Päijät-Hämeen kilpailuetua rakennetaan kansainvälisyyden ja kestävyden pohjalta. Tähän tavoitteeseen sisältyy kolme ala tavoitetta:

- Alueen kansainvälisesti laadukkaat TKI-resurssit viisinkertaistuvat rohkeilla, kestävillä avauksilla.
- Lahti on Euroopan kansainvälisimpiä opiskelijakaupunkeja.
- Kansainväliset ja kansalliset kumppanuudet vahvistavat alueen osaamista ja elinkeinoelämän arvoketjuja. Vienti kolminkertaistuu.

Päijät-Häme rakentaa kilpailuetua vahvistamalla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa ja -infrastruktuuria sekä kansainvälistymistä. Maakunnan TKI-resurssien viisinkertaistaminen vuoteen 2050+ mennessä mahdollistetaan uusilla rohkeilla avauksilla, investoinneilla ja houkuttelemalla alueelle uusia TKI-organisaatioita ja -yrityksiä. Päijät-Hämeen tutkimuksen ja innovaatioiden moottoreita ovat erityisesti LUT-yliopisto, Helsingin yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Koulutuskeskus Salpaus ja Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy.

Lahti nousee yhdeksi Euroopan kansainvälisimmistä opiskelijakaupungeista, joka houkuttelee osaajia ja tarjoaa heille mahdollisuuksia jäädä alueelle työskentelemään ja vaikuttamaan. Kansainväliset ja kansalliset kumppanuudet vahvistavat elinkeinoelämän arvoketjuja, vientiä ja koko maakunnan kilpailukykyä. Yhteistyö eri toimijoiden kesken on maakunnan vahvuus, jonka avulla voidaan ketterästi reagoida toimintaympäristön muutoksiin ja tarjota nopeastikin ratkaisuja tulevaisuuden haasteisiin.

Mittarit:

TKI-henkilöstö, TKI-menot, uudet yritykset

Osaajien valmistuminen, kansainvälisyys ja työllistyminen

Viennin kasvu

3.2. Tavoite 2: Tilaa luonnolle, luovuudelle ja puhtaalle teollisuudelle

Maakuntastrategian 2050+ toinen päätavoite on rakentaa maakunta, missä on tilaa luonnolle, luovuudelle ja entistä puhtaammalle valmistavalle teollisuudelle ja palveluille. Kilpailun sijaa, luonto ja teollisuus täydentävät toisiaan. Tähän sisältyy kolme alatavoitetta:

- Päijät-Häme on hiilinegatiivinen ja luontoposiitiivinen täyden kiertotalouden maakunta, jossa on tilaa teollisuudelle.
- Puhdas luonto, maaperä ja vedet mahdollistavat kestävä tuotannon ja palvelut.
- Luovuus, uudet teknologiat ja tekoäly ja nostavat yritysten jalostusarvoa kaksinkertaiseksi ja edistävät digitalisaatiota.

Päijät-Häme tähtää hiilinegatiiviseksi ja luontoposiitiiviseksi maakunnaksi, jossa kiertotalous on valtavirtaa ja uudistuneen elinkeinoelämän perusta. Alueen maaperän ja vesien puhtaus sekä monimuotoinen luonto antavat edellytykset kestävälle tuotannolle ja korkealaatuisille palveluille.

Digitalisaatio, luova talous, uudet teknologiat ja tekoälyn hyödyntäminen nostavat yritysten jalostusarvoa ja sitä kautta vähentävät mm. maankäytön ja neitseellisten raaka-aineiden käytön painetta. Ympäristön kantokykyä kunnioittava teollisuus saa kasvutilaa – luonnon kanssa rinnakkain, ei sitä vastaan.

Mittarit:

Alueen kasvihuonepäästöt, suojelualueiden määrä ja pinta-ala, yhdyskuntajätteen kierrätysaste

Maaperän ja vesistöjen laatu, kestävyys- ja vastuullisuussertifikaatit

Yritysten jalostusarvon kasvu, tekoälyn ja digitalisaation hyödyntäminen

3.3. Tavoite 3: Päijänteen verran parempaa elämää

Maakuntastrategian 2050+ kolmas päätavoite liittyy ennen kaikkea elämänlaatuun. Elämme täällä Päijänteen verran paremmassa maakunnassa, taajamissa ja maaseudulla. Tarjoamme elämyksiä kaikille, niin kuntalaisille, matkailijoille kuin vapaa-ajan asukkaillekin.

- Olemme yrittäjyyden maakunta, jossa työtä ja toimeentuloa syntyy kylissä ja kaupungeissa. Päijät-Häme kasvattaa eniten yritysten määrää ja työllisyysastetta Suomessa.
- Salpausselkään nojaava Päijät-Häme on kestävän matkailun, tapahtumien ja elämysten ykköskohde Suomessa.
- Päijät-Hämeessä arkielämä on Suomen sujuvinta ja yhteisöllisintä. Vapaa-ajan vieton laadukasta tarjontaa löytyy kulttuurista, liikunnasta ja luonnosta.

Päijät-Hämeestä rakentuu vetovoimainen ja elämänlaadultaan ylivertainen alue – paikka, jossa arki on sujuvaa ja työtä riittää kaikille. Maakunta tunnetaan erityisesti monipuolisesta elinkeinorakenteesta ja perheyrittäjyydestä, joka kukoistaa niin kylissä kuin kaupungeissa.

Elämyksiä on tarjolla vuoden ympäri. Salpausselän ainutlaatuinen luonto ja kulttuuriperintö toimivat kestävien tapahtumien, taiteen, kulttuurin, liikunnan ja matkailun kivijalkana. Elinvoimaisuus perustuu hyvinvointiin, paikalliseen tekemiseen, saavutettaviin arjen kaupallisiin ja julkisiin palveluihin, vahvaan yhteisöllisyyteen sekä kulttuuriympäristöön, johon on hyvä juurtua. Päijät-Hämeessä jokaisella on mahdollisuus hyvään elämään.

Mittarit:

Tapahtumien ja matkailun volyymi: yöpymiset, sertifikaatit

Työllisyysaste ja yrityskanta alueittain

Hyvinvointi- ja onnellisuusmittarit, TEAviisari, digipalveluiden saavutettavuus

4. Strategian valmistelu

Maakuntahallitus käynnisti strategiatyön maaliskuussa 2024 asettamalla nähtäville Päijät-Hämeen maakuntastrategia 2050+ ja maakuntaohjelma 2026–2029 osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS), joka ohjaa valmistelua. Maakuntahallitus hyväksyi osallistumis- ja arviointisuunnitelman toukokuussa 2024 nähtävillä olon jälkeen.

Päijät-Hämeen maakuntastrategiaa 2050+ valmisteltiin syksyllä 2024 ja keväällä 2025 avoimena ja osallistavana prosessina, jossa maakunnan toimijat, asiantuntijat,

kuntalaiset ja muut sidosryhmät toivat näkemyksensä tulevaisuuden kehitystarpeista ja -mahdollisuuksista. Osallistamisen menetelminä olivat työpajat, eri ryhmien tapaamiset ja webinaarit. Valmistelusta viestittiin aktiivisesti Päijät-Hämeen liiton verkkosivuilla ja somessa.

Syksyn 2024 valmistelussa keskityttiin visioon, jonka pohjaksi koottiin Päijät-Hämeen kehitykseen vaikuttavia muutostekijöitä, alueen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia sekä mahdollisia skenaarioita. Kevään 2025 työskentely painottui vision tarkentamiseen ja strategisten tavoitteiden määrittelyyn.

Valmistelun aikana rakentunut yhteistyö muodostaa hyvän pohjan strategian toimeenpanon ja seurannan vuorovaikutukselle ja kumppanuudelle.

Maakuntavaltuuston on tarkoitus hyväksyä strategia kesäkuussa 2025.

4.1. Muutostekijät

Keskeisiksi muutostekijöiksi tunnistettiin mm. teknologinen murros, tekoälyn ja digitaalisuuden kehitys, vihreä siirtymä ja energiamurros, geopoliittiset jännitteet sekä huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden merkitys. Lisäksi työelämän ja osaamistarpeiden nopea muutos, kansainvälistymisen vaatimukset, väestörakenteen kehitys sekä ilmastonmuutokseen sopeutuminen ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat Päijät-Hämeen tulevaisuuteen.

Teknologinen murros ja digitalisaatio

Tekoäly, koneoppiminen, robotiikka ja alustatalous muovaavat nopeasti niin työelämää, koulutusta kuin yritysten toimintaympäristöä. Päijät-Hämeen yrityksille ja korkeakoulutoimijoille tämä murros tarjoaa mahdollisuuksia kasvuun, mutta se edellyttää myös panostuksia osaamiseen, innovaatioekosysteemeihin ja teknologioiden soveltamiseen. Teollisuus 4.0, komponenttituotanto ja mikrosirujen valmistus ovat esimerkkejä uusista avauksista, joiden kytkentä strategiaan on tärkeää.

Vihreä siirtymä ja energiamurros

Ilmastonmuutoksen hillintä, luonnonvarojen kestävä käyttö ja siirtymä uusiutuvaan energiaan ovat globaaleja välttämättömyyksiä, mutta myös alueellisia mahdollisuuksia. Päijät-Hämeessä tämä tarkoittaa mm. kiertotalouteen siirtymistä, uusiutuvan energian ratkaisujen käyttöönottoa, energiatehokkuuden parantamista ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Muutos näkyy erityisesti teollisuuden ja logistiikan järjestelmätasolla sekä alue- ja yhdyskuntarakenteessa.

Kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus

Geopoliittisen tilanteen muutokset, kuten sotien vaikutukset Euroopassa ja Suomen NATO-jäsenyys, ovat nostaneet huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden uudella tavalla yhteiskunnan kehittämisen ytimeen. Päijät-Hämeessä tämä näkyy esimerkiksi

puolustusteollisuuden ja kaksoiskäyttöteknologioiden kehitystarpeina, logistiikka- ja energiaratkaisujen resilienssin vahvistamisena sekä turvallisen ja varautuvan toimintaympäristön korostumisena.

Väestörakenteen muutos ja osaajapula

Maakunta kohtaa väestön ikääntymisestä ja muuttoliikkeestä johtuvia rakenteellisia haasteita. Työvoiman saatavuus, osaamisen päivittäminen ja uusien osaajien houkuttelu nousevat keskeisiksi kehityskohteiksi. Kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien kiinnittyminen alueelle sekä monimuotoisen väestöpohjan hyödyntäminen ovat tulevaisuuden elinvoiman kannalta ratkaisevia tekijöitä.

Koulutuksen ja TKI-toiminnan rooli

Laadukas koulutus, tutkimus ja kehittäminen ovat maakunnan kasvun eväitä. Päijät-Hämeessä LUT-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto ja Koulutuskeskus Salpaus sekä koko maakunnan kattava kehitysyhtiö LADEC Oy muodostavat strategisen alustan innovaatiotoiminnalle. TKI-investointien moninkertaistaminen ja yritysten, erityisesti pk-sektorin mukaan saaminen kehitystyöhön on välttämätöntä. Olemassa olevien vahvuuksien, kuten erotusteknologian ja kiertotalouden, ympärille voidaan rakentaa kansainvälisesti merkittäviä osaamiskeskittymiä.

Kansainvälistyminen ja alueellinen kilpailukyky

Maakunnan tulevaisuus kytkeytyy yhä tiiviimmin kansainvälisiin verkostoihin. Tämä näkyy sekä elinkeinoelämässä, tutkimuksessa, matkailussa että osaajien liikkuvuudessa. Päijät-Hämeellä on mahdollisuus profiloitua kestävien teknologioiden ja ratkaisujen kehitysalustana ja viejänä. Alueella on potentiaalia kehittää kumppanuuksia niin Suomessa kuin EU:n alueiden kanssa strategisen autonomian, osaamisen ja turvallisuuden teemoissa.

Elinympäristön ja arjen kestävyysvaatimukset

Asukkaiden hyvinvointi, palvelujen saavutettavuus, terveellinen rakennettu ympäristö, luonnonläheisyys ja toimiva liikennejärjestelmä muodostavat kokonaisuuden, joka vaikuttaa vetovoimaan ja pitovoimaan. Kestävät elämäntavat, asuinalueiden viihtyisyys, liikuntamahdollisuudet ja kulttuurin saavutettavuus nousevat osaksi strategista kilpailukykyä.

Muuttuvat hallinnolliset ja aluekehittämisen rakenteet

Uudet yhteistyömallit, hyvinvointialueiden ja maakuntien välinen työnjako sekä aluekehittämisen kansallinen malli, lainsäädäntö ja päätökset, vaikuttavat suoraan strategian toimeenpanon mahdollisuuksiin. Tiedolla johtaminen, yhteinen visio ja sitoutuminen ovat entistä tärkeämpiä onnistuneen strategiatyön varmistamiseksi.

4.2. SWOT

Strategiaproessin aikana hyödynnettiin monipuolisesti sidosryhmien näkemyksiä ja asiantuntijatyötä tunnistettaessa Päijät-Hämeen aluekehittämisen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia (SWOT). Tunnistetut sisällöt tarjoavat strategialle perustan, jolle tavoitteet ja toimenpiteet voidaan rakentaa. Erityistä huomiota on kiinnitetty maakunnan keskeiseen sijaintiin osana Etelä-Suomea ja Suomen logistisia solmukohtia.

Vahvuudet	Heikkoudet
- Logistisesti erinomainen sijainti metropolialueen ja Itä-Suomen välissä. Lahden asema liikenteellisessä solmukohdassa tukee elinkeinoelämää ja saavutettavuutta. - Monipuolinen elinkeinorakenne, erityisesti ympäristöteknologia, kiertotalous, elintarvikeketjut ja teknologiateollisuus. - Vahva korkeakouluysteio mahdollistaa TKI-toiminnan kasvattamisen. - Luonnonläheisyys ja monimuotoinen kulttuuriympäristö tukee vetovoimaa asumisen ja matkailun näkökulmasta. - Ketterä maakuntatoimijoiden yhteistyökulttuuri edistää päätöksentekoa ja kehittämistoimia.	- Työvoiman saatavuus ja väestön ikääntyminen. Osaajapula ja muuttotappioalueiden haasteet kohdistuvat erityisesti pienempiin keskuksiin. - Alhainen TKI-intensiteetti suhteessa potentiaaliin, erityisesti yritysveitoisessa tutkimus- ja kehitystyössä. - Maakunnan tunnettuuden ja profiilin hajanaisuus – Päijät-Hämeen identiteetti ei ole valtakunnallisesti selkeästi erottuva. - Liikenneyhteyksien kehittämistarpeet poikittaisliikenteessä ja sisäisessä saavutettavuudessa – etenkin seutujen välinen liikkuminen vaatii parantamista.
Mahdollisuudet	Uhat
- Vihreä siirtymä ja kiertotalousosaaminen, erityisesti cleantechin, rakentamisen ja materiaalikiertojen alueilla. - Sijainnin hyödyntäminen kasvualustana, erityisesti logistiikka-, varastointi- ja kaupan aloilla sekä kansainvälisen tavaravirran solmukohtana. - Hyvinvointialueyhteistyö ja digitalisaation hyödyntäminen palveluissa, mukaan lukien etäpalvelut ja tekoälypohjaiset ratkaisut. - Kansainvälisten verkostojen ja EU-rahoituksen hyödyntäminen, etenkin uuden ohjelmakauden mahdollisuudet älykkään erikoistumisen teemoissa. - Lahti–Helsinki kasvukäytävän kehittäminen ja sen vaikutus investointien houkutteluun.	- Kansainvälisen tilanteen epävakaus ja huoltovarmuuteen liittyvät riskit, joilla voi olla vaikutuksia teollisuuteen, logistiikkaan ja energiajärjestelmiin. - Kilpailu osaajista ja investoinneista muiden kasvukeskusten kanssa, erityisesti pääkaupunkiseudun vetovoiman vuoksi. - Ilmastomuutoksen vaikutukset alueen infrastruktuuriin ja luontoon, mukaan lukien ääri-ilmiöiden lisääntyminen. - Asuntorakentamisen ja aluekehityksen hajautuminen voivat heikentää palveluiden saavutettavuutta ja hallittua yhdyskuntarakennetta. - Julkisen talouden haasteet voivat rajoittaa strategian toimeenpanoa ja kehitysinvestointeja.

4.3. Skenaariot

Valmistelussa hyödynnettiin useita vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia eli skenaarioita, joiden avulla tarkasteltiin toimintaympäristön mahdollisia kehityskulkuja ja niistä nousevia vaikutuksia Päijät-Hämeen kehittämiseen. Skenaariot eivät ole ennusteita, vaan välineitä hahmottaa erilaisia kehityskulkuja ja varautua epävarmuuteen.

Tulevaisuustyössä tunnistettiin skenaariota, jotka korostavat erilaisia muutostekijöitä:

Näiden skenaarioiden avulla tunnistettiin valintoja, jotka säilyttävät merkityksensä kaikissa vaihtoehtoisissa tulevaisuuksissa. Näitä voidaan kutsua strategian *peruskiviksi*:

Teema	Strategisesti välttämätön kaikissa skenaarioissa
Osaaminen ja koulutus	Jatkuva oppiminen, osaajien houkuttelu, kansainvälisten opiskelijoiden kiinnittyminen alueelle
Kestävä kehitys ja resurssiviisaus	Luonnonvarojen kierto, energiatehokkuus, ilmastokestävät ratkaisut, ekologinen infrastruktuuri
Yhteistyö ja verkostot	Paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden yhteistyö, erityisesti TKI-toiminnassa ja resilienssissä
Tiedolla johtaminen	Ajantasainen ja avoin tilannekuva, vaikutusten arviointi, strategian joustava suuntaaminen tietopohjaisesti
Huoltovarmuus ja turvallisuus	Toimitusvarmat järjestelmät, alueellinen varautuminen, kriisinsietokyky eri sektoreilla
Vetovoima ja elämänlaatu	Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisöt, sujuva arki, saavutettavat palvelut ja luontoarvojen säilyminen
Sijainnin hyödyntäminen	Lahden ja Päijät-Hämeen asema liikenteen ja logistiikan solmukohtana, liikenneyhteyksien ja saavutettavuuden kehittäminen
Innovaatioalustat ja erityisyhteistyö	Strateginen tuki kasvualoille, erityisesti kiertotalous-, rakennus-, ruokaketju- ja teknologiateollisuudessa

4.4. Edellisen strategian vertaisarviointi ja sen keskeiset havainnot

Syksyn 2024 aikana tehtiin neljän maakunnan Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen yhteinen arviointi voimassa olevista maakuntaohjelmista, strategioista sekä niitä tukevista ohjelmista ja seurantaraporteista.

Päijät-Hämeen strategia ja ohjelma 2022–2025 saivat vertaisarvioinnissa kiitosta tiiviistä kokonaisuudesta ja selkeästi jäsennellyistä tavoitteista. Ohjelman arvioitiin onnistuneen hyvin myös vihreän siirtymän ja kestävyysedistämisen strategiaa tukevan vihreän siirtymän ohjelman toimien kautta. Päijät-Hämeen strategian tiukan fokuksen ja selkeiden valintojen nähtiin luoneen vahvan yhteisen tahtotilan maakunnan toimijoille.

Kehittämisen kohteina nousivat esiin maakuntaohjelman ja erillisen älykkään erikoistumisen strategian (ÄES) välisen yhteyden vahvistaminen. Myös ennakkotiedon jäsennelly ja systemaattinen hyödyntäminen olisi parantanut ohjelman tulevaisuusautuneisuutta ja vaikuttavuutta. Lisäksi toivottiin konkreettisten vaikutusten kuvausta, jotta ohjelman tulokset ja vaikutukset ovat helpommin ja laajemmin ymmärrettävissä.

Kansainvälisiä yhteyksiä ja maakuntien välistä yhteistyötä pidettiin hyvänä, mutta samalla suositeltiin niiden edelleen vahvistamista ja selkeämpää kuvausta. Uuden strategian ja erityisesti uuden maakuntaohjelman valmistelussa toivottiin kiinnitettävän erityistä huomiota käytännölläisyyteen.

Keskeiset kehityskohteet

Tarinallistaminen, käytännölläisyys ja konkreettiset toimenpiteet tuovat ohjelman lähemmäs lukijaa.	Lisättävä konkreettinen kansainvälistymisen tavoite ja kuvaus teemallisesta yhteistyöstä muiden maakuntien kanssa.
YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja sosiaalisen ulottuvuuden huomioon ottaminen.	Maakunnan saavutettavuus, logistinen sijoittuminen sekä kansallisten ja kansainvälisten yhteyksien avaaminen.
Strategian ja ohjelman välisen yhteyden selkeämpi kuvaus.	Osallistamisen dokumentointi; ketkä ovat olleet mukana ja miten?
Maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian välisen synergian ja linkityksen selkeyttäminen.	Ohjelman konkreettisten tulosten ja vaikutusten selkeä esittely.
Kuvaus Päijät-Hämeen asemasta ja verkostoista suhteessa muuhun Suomeen ja lähialueisiin.	Seurannan kehittäminen ottamalla laajemmin huomioon eri toimijoiden panokset ja näkemykset ohjelman vaikuttavuuden arvioinnissa.

4.5. Suhde muihin alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin strategioihin

Päijät-Hämeen maakuntastrategia rakentuu vahvasti YK:n Agenda 2030 -tavoitteiden, EU:n alue- ja rakennepolitiikan sekä valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen suuntaviivojen pohjalle. Se tukee älykkään erikoistumisen strategian kehittämistä eteenpäin ja kytkeytyy tiiviisti maakuntakaavan tavoiteasetteluun. Strategia antaa pohjaa myös kuntien omaan strategiatyöhön. Maakuntastrategian toimeenpano saa

tukea ja sisältöä jo käynnissä olevista alueellisista ohjelmista kuten Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategia, alueellinen maaseutuohjelma, Vihreän siirtymän ohjelma, Kulttuurin suunta 2030 ja Liikkuva Päijät-Häme.

YK:n Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteista maakunnassa keskitytään erityisesti seuraavien tavoitteiden edistämiseen:

Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita

Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan sekä

Tavoite 15: Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävä käyttöä;

5. Strategian toimeenpano ja seuranta

Maakuntastrategia on koko maakunnan yhteinen pitkän aikavälin strategia, ja sitä toteuttavat maakunnan toimijat yhteistyössä. Keskeisin väline toteutukseen on konkreettisiin toimiin perustuva lyhyemmän aikavälin maakuntaohjelma, joka laaditaan valtuustokausittain. Maankäyttöön liittyvien tavoitteiden osalta maakuntakaava toimii toteutuksen välineenä ja suunnan näyttäjänä maakunnan aluesuunnittelulle ja kuntien kaavoitukselle.

Vauhtia toteutukseen antavat erilaiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja kumppanuudet. Jotta strategia voidaan toteuttaa, tarvitaan yhteistyön lisäksi myös rahoitusta. Rahoituksessa hyödynnetään sekä kansallisia että kansainvälisiä, erityisesti EU-rahoituslähteitä.

Olennainen osa strategiaa on myös sen arviointi ja seuranta. Arviointia tehdään sekä valmistelun aikana että sen jälkeen, koko strategian tasolla sekä yksittäisten painopisteiden osalta. Toteutumista seurataan, jotta tiedetään, ollaanko menossa oikeaan suuntaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategian tavoitteille määritellään vuosittain seurattavat mittarit.

Toimeenpanosta ja seurannasta viestitään avoimesti maakunnassa, mutta myös kansainvälisille verkostoille. Viestinnästä laaditaan vuosikello.

5.1. Maakuntaohjelma 2026–2029 ja sen toteutus

Alueen kehittämisen suunnittelusta vastaa maakunnan liitto yhteistyössä kuntien, elinvoimakeskusten ja muun valtion aluehallinnon sekä muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa. Maakuntien liitot edistävät alueidensa kehittämistä laatimalla maakunnan pitkän aikavälin strategiaan linjauksiin perustuvan säädösperusteisen maakuntaohjelman.

Maakuntaohjelma laaditaan valtuustokausittain neljäksi vuodeksi kerrallaan. Siinä täsmennetään konkreettiset toimet, joilla strategian tavoitteita lähdetään toteuttamaan.

Maakuntaohjelman sisältöjä on rakennettu strategiatyön ohessa ja niitä työstetään vielä syyskauden 2025 aikana. Ohjelmassa otetaan huomioon aluekehittämispäätöksen painopisteet kestävä elinvoima ja investoinnit, hyvinvoiva väestö ja yhteisöt sekä vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto. Ohjelmaan sisältyy tai sen yhteydessä laaditaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategia eli ns. kehittämisen kärjet.

Maakuntaohjelmaa voidaan tarkistaa tarvittaessa.

5.2. Yhteys maakuntakaavaan ja aluesuunnitteluun

Maakuntastrategia 2050+ määrittelee *mitä* Päijät-Häme haluaa olla tulevaisuudessa – vision ja tavoittilan. Maakuntakaava 2060 taas määrittelee *missä ja miten* nämä toteutetaan konkreettisesti maankäytössä. Maakuntakaava ohjaa alueidenkäyttöä, logistiikkaa, energia- ja teollisuusalueiden sijoittumista, asumista ja luontokohteiden suojelua. Se ohjaa myös elinvoima-alueiden kehittämistä, saavutettavuutta sekä työpaikkojen ja matkailuun liittyvien kohteiden sijaintia. Maakuntastrategia ja maakuntakaava muodostavat yhdessä selkärangan koko maakunnan kehitykselle.

Yhteisiä tavoitteita ja miten ne tukevat toisiaan:

Teema	Maakuntastrategia 2050+	Maakuntakaava 2060
Teollisuus ja elinkeinot	Uudistuva teollisuus, TKI, vihreän siirtymän liiketoiminta	Tilaa teollisuudelle, TKI-mahdollistava maankäyttö, logistiikka ja teollisuuspuistot
Asuminen ja väestö	Vetovoimainen asuinympäristö, osaajien ja opiskelijoiden jääminen alueelle	Kestävä, monipuolinen asuminen, asukasmäärän kasvun tavoite 226 000 asukasta vuonna 2060, alueellisen eriytymisen hillintä
Luonto ja ympäristö	Vahva luonnon rooli hyvinvoinnissa ja imagossa	Ekologiset yhteydet, luontoarvojen turvaaminen, ilmastokestävät ratkaisut
Energia ja huoltovarmuus	Hiilinegatiivinen maakunta, puhtaan energian hyödyntäminen, esim. aurinko, vety, tuuli	Aurinko- ja tuulivoiman sijoittuminen, energianinfrastruktuuri, huoltovarmuus

Teema	Maakuntastrategia 2050+	Maakuntakaava 2060
Liikenne ja saavutettavuus	Sijaintietu ja logistiikkakeskeisyys kilpailutekijänä	Raideliikenteen kehitys, multimodaaliterminaali, sisävesiliikenne, turvalliset ja sujuvat väylät
Kansainvälisyys ja matkailu	Kansainvälisten opiskelijoiden ja yritysten houkuttelu, matkailun kasvu	Vetovoimaiset matkailualueet, lentokenttä ja vesiliikenteen kehittäminen, esim. Vesivehmaa, Mäntyharjun kanava
Kiertotalous ja resurssiviisaus	Kiertotalouden klusterit, resurssien kestävä käyttö	Kiertotaloutta tukeva maankäyttö, luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen

5.3. Kansalliset ja kansainväliset verkostot ja kumppanuudet

Päijät-Häme toimii laaja-alaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa, jotka tukevat maakunnan strategisia tavoitteita ja vahvistavat alueen kilpailukykyä. Kansainvälisesti Päijät-Häme on jo hyvin verkostoitunut. Useilla kunnilla on aktiivisia ystävyyskuntasuhteita, joiden kautta rakennetaan kansalais- ja nuorisoyhteistyötä, kulttuurivaihtoa ja oppilaitosyhteistyötä.

Erityisesti Lahden kaupungin rooli Euroopan ympäristöpääkaupunkina vuonna 2021 on nostanut Lahden ja Päijät-Hämeen ihan uudella tavalla näkyväksi toimijaksi eurooppalaisessa kestävä kehityksen kentässä. Lahti on sittemmin jatkanut vaikuttavaa työtään EU:n kaupunki- ja ilmastomissioiden kaupunkina, mikä on tuottanut monia uusia kehittämishankkeita.

Päijät-Hämeen maakunta kuuluu EU:n ilmastomuutoksen sopeutumisen missioon, minkä kautta saadaan resursseja ja osaamista sopeutumistoimiin. Tavoitteiden toteutumisen kannalta on keskeistä jatkaa alueen aktiivista roolia EU:n missiossa ja osallistua tulevaisuuden aloitteisiin, EU:n rahoituksen mahdollisuuksia ja vipuvoimaa hyödyntäen.

Päijät-Hämeen toimijaverkostot ovat mukana EU:n älykkään erikoistumisen yhteistyöalustoilla, jotka yhdistävät mm. sportin sekä ruoan ja juoman toimijoita. Tällä hetkellä Päijät-Hämeessä on käynnissä ennätysmäärä kansainvälisiä kehittämishankkeita, erityisesti Horisontti Eurooppa ja Interreg Europe -ohjelmissa.

Kansallisesti Päijät-Häme toimii osana Etelä-Suomen kasvuvyöhykettä ja osallistuu monitasoiseen kumppanuustyöhön muiden maakuntien kanssa. Erityisesti Uudeltamaalta, Varsinais-Suomesta, Kaakkois-Suomesta, Kanta-Hämeestä, Keski-Suomesta ja Pirkanmaalta löytyy kumppanuuksia Päijät-Hämeelle. Näitä kumppanuuksia hyödynnetään erityisesti liikenne- ja infrastruktuurissa, TKI-yhteistyössä, osaamisen kehittämisessä ja elinkeinojen uudistumisessa. Kumppanuudet tukevat älykkään erikoistumisen strategiaa, alueen resilienssiä sekä pitkän aikavälin tavoitteita kilpailukykyisen, hiilineutraalin ja hyvinvoivan maakunnan rakentamiseksi.

5.4. Rahoitusmekanismit ja resurssit

Päijät-Hämeen aluekehitystä rahoitetaan useista eri lähteistä, jotka mahdollistavat strategisten tavoitteiden toteuttamisen niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Nykyiset rahoituskanavat

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto+ (ESR+)

- Päijät-Häme hyödyntää Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman rahoitusta, erityisesti vihreän siirtymän, työllisyyden, osaamisen, TKI- ja yritystoiminnan edistämisessä.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma: maaseutuohjelma ja Leader

- Maaseudulla tuetaan erityisesti yritystoimintaa, pienyritystoimintaa, maatalousyrittäjyyttä, paikallisia palveluratkaisuja, kylätoimintaa ja ympäristöhankkeita.

Business Finland ja Suomen Akatemia

- Rahoitusta käytetään erityisesti elinkeinoelämän innovaatiotoimintaan ja korkeakoulutason tutkimukseen. Näillä on tärkeä rooli Päijät-Hämeen TKI-tavoitteiden ja älykkään erikoistumisen toteuttamisessa sekä yritysten kansainvälisessä kasvussa.

Horisontti Eurooppa tai Interreg-ohjelmat **esimerkkeinä** EU-rahoitteisista ohjelmista

- Euroopan unionin tutkimus- ja innovaatio-ohjelma tarjoaa rahoitusta laajoille kansainvälisille hankkeille, joissa Päijät-Hämeen korkeakoulut, liitto ja hyvinvointialue ovat aktiivisia toimijoita.
- Erityisesti Interreg Europe ja Interreg Baltic Sea Region mahdollistavat laajoja vertaishankkeita ja eurooppalaista yhteistyötä mm. ilmasto-, innovaatiopolitiikan ja aluekehityksen teemoissa.

Hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen resurssit

- Alueelliset julkiset toimijat voivat kohdentaa rahoitusta hyvinvointiin, osallisuuteen ja palveluinnovaatioihin, usein myös kumppanuusperustaisesti.

Tulevaisuuden mahdollisuudet

EU:n monivuotinen rahoituskehys 2028+

- Tällä hetkellä käydään vilkasta keskustelua EU:n seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen uudistuksista. Lähtökohtana on fokusoidumpi ja politiikkaperusteinen monivuotinen budjetti. Tavoitteena on mm. yksinkertaistaa lainsäädäntöä, vähentää rahoitusvälineiden lukumäärää, ja

karsia hallinnollista taakkaa. Keskusteluissa on ollut esillä myös ns. yhden kansallisen suunnitelman malli, joka sisältäisi investointeja ja rakenteellisia uudistuksia. Komissio ja jäsenmaat pitävät tällä hetkellä tärkeänä erityisesti EU:n kilpailukyyn ja turvallisuuden vahvistamista, mahdollisesti uusien rahoitusvälinein. Harkittavana on myös EU:n kilpailukykyrahasto, joka sisältäisi mm. kilpaillun TKI-rahoituksen. Tämä laatuun ja excellence – periaatteelle pohjautuva rahoitus on yksi tärkeimmistä myös Päijät-Hämeen kehityksen kannalta.

Koheesiopolitiikan uudistaminen ja uusi ohjelmakausi 2028–2034

- Koheesiopolitiikan v. 2021–2027 välitarkastelu tuonee uusia painotuksia loppukauden EAKR- ja ESR+ rahoitukseen, kuten puolustus, strateginen kilpailukyky, hiilidioksidipäästöjen vähentäminen, vesivarojen kestävyys ja energiasiirtymä. Nämä voivat hyödyttää myös Päijät-Hämettä.
- Uudella rahoituskehyskaudella korostunevat alueilla toteutettujen hankkeiden tuloksellisuus, alueiden resilienssin vahvistaminen, sekä edistyminen ilmasto-, hiilineutraalisuus-, digitalisaatiotavoitteissa. Näissä onnistuminen tukee myös Päijät-Hämeen pitkän aikavälin kehitystä.

EU Green Industrial Deal ja Mission -ohjelmat

- Erityisesti puhtaan teknologian ja kiertotalouden teemat vahvistuvat tulevilla EU:n ohjelmissa. Päijät-Hämeen aktiivinen osallistuminen EU-missioihin tarjoaa kilpailuetua kilpaillun rahoituksen saannissa.

Kansalliset ohjelmat

- Työllisyys- ja koulutus uudistukset sekä kansalliset TKI-toiminnan strategiset valinnat ja teollisuuspoliittinen strategia voivat tuottaa uusia resursseja, erityisesti korkeakoulujen ja yritysten yhteiseen kehittämistyöhön.

Yksityiset ja julkisyksityiset investoinnit

- Esimerkiksi energia- ja infrastruktuurihankkeissa on mahdollisuus hyödyntää elinkaarimallia. Vastuullisuus, käsittäen ympäristövastuun, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallinnon, puolestaan kannustaa uudenlaisiin kumppanuuksiin.

Rahoitusmekanismien onnistunut hyödyntäminen vaatii strategista yhteistyötä, kykyä yhdistää eri rahoituslähteitä sekä valmiutta osoittaa kehittämistoimien vaikuttavuutta. Leader-toiminnan tapaiset paikallislähtöiset mekanismit tuovat ketteryyttä, jotka täydentävät suurten ohjelmien vaikutuksia paikallistasolla.

5.5. Vaikutusten arviointi ja strategian päivitys

Vaikutusten arviointi on keskeinen osa Päijät-Hämeen maakuntastrategian 2050+ valmistelua. Arvioinnin tavoitteena on varmistaa, että strategian toimenpiteet tukevat kestäväää ja tasapainoista aluekehitystä monista eri arvioinnin näkökulmista. Arviointia tehdään sekä valmistelun aikana että sen jälkeen, koko strategian tasolla sekä yksittäisten painopisteiden osalta.

Laajempi arviointi toteutetaan yhteistyössä arviointiryhmän kanssa huhti- ja toukokuun 2025 aikana, ja se toimii osana myös maakuntaohjelman ympäristöselostuksen laadintaa syyskaudella 2025.

Maakuntaohjelman vaikutuksia arvioidaan viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (SOVA-laki, 200/2005) ja asetuksen mukaisesti. Arvioinnista tehdään erillinen liite.

Strategian päivitys

Päijät-Hämeen maakuntastrategian 2050+ päivitys tehdään vähintään valtuustokauden vaihtuessa. Päivitystyössä otetaan huomioon erityisesti toimintaympäristön merkittävät muutokset sekä strategian toimeenpanon kokemukset. Strategian tulee vastata muuttuviin tarpeisiin ja toisaalta tukea pitkäjänteistä maakunnan kehittämistä.

Linkit ja liitteet

- Päijät-Hämeen maakuntastrategian valmistelusivu <https://paijat-hame.fi/maakuntastrategia-2050/>
- Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan toimeenpanosta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2021/756>
- Aluekehittämispäätös <https://tem.fi/-/aluekehittamispaaatos-linjaa-alueiden-kehittamisen-painopisteet-hallituskaudelle>
- Voimassa oleva maakuntastrategia https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2022/04/130422Maakuntastrategia_2022-2025.pdf
 - seurantaraportti linkki https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2025/04/Seurantaraportti_Maakuntastrategia2022-2025.pdf
 - nykyisen maakuntastrategian (maakuntaohjelman) vertaisarviointi <https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2025/01/Neljan-maakunnan-maakuntaohjelmien-vertaisarviointi-raportti-13.12.2024-1.pdf>
- Maakuntastrategian tulevaisuustyöpajat syyskaudella <https://paijat-hame.fi/wp-content/uploads/2025/01/PH-maakuntastrategialaadintakooste-2024.pdf>
- Päijät-Hämeen maakuntakaavan tavoitteet <https://experience.arcgis.com/experience/27409c3f50cf433da797bbd721c26adb/page/Tavoitteet>

Maakuntastrategian tavoitteita tilastokuvina (tulee huhti- ja toukokuun aikana)